

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Присвячено питанню ролі адміністративних послуг у розвитку громадянського суспільства. Досліджено нормативно-правові акти, окреслено тлумачення різних науковців з категорії «адміністративні послуги». Розглянуто концептуальні ознаки поняття «адміністративні послуги», з'ясовано правовий статус центрів надання адміністративних послуг в Україні.

Висвітлено проблеми організаційно-правового забезпечення центрів надання адміністративних послуг, державного та громадського регулювання їхньої діяльності.

Ключові слова: адміністративні послуги, центри надання адміністративних послуг, громадянське суспільство.

Постановка проблеми. У ст. 3 Конституції України людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку проголошено найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Вказані конституційні засади відображено також і в Концепції адміністративної реформи в Україні, яка визначає надання державних і громадських послуг засобом реалізації таких прав і свобод.

Запровадження нової ідеології функціонування, насамперед органів виконавчої влади, є одним із основних завдань адміністративної реформи, у процесі реалізації якої потрібно досягти такого стану, коли виконавча влада, реалізуючи призначення демократичної соціальної правової держави, створює умови для втілення в життя прав і свобод громадян, а також надання їм широкого кола адміністративних (управлінських) послуг. Такий підхід до запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади покладений в основу здійснення реформування системи державного управління та реформування системи надання адміністративних послуг.

Актуальним та першочерговим на сьогодні є завдання переходу від практики адміністративного управління, успадкованого від радянських часів, до європейських процедур надання громадянам адміністративних послуг та осмислення концепції сервісної держави. Адже до цього часу Україна ще не позбулась патерналізму, який впродовж тривалого періоду домінував під час командно-адміністративної

системи тоталітарного радянського режиму. Фактично нині йдеться про відхід від ідеї розгляду держави як арбітра, та зміну її сутнісних ознак і складових як партнера у рівноправних взаємовідносинах зі суспільством та громадянами. Важливість та присутність ролі держави у наданні адміністративних послуг на сьогодні є досить значною, та у будь-якому разі громадяни у стосунках із владою повинні бути не прохачами, а споживачами послуг.

Стан дослідження. Поняття «адміністративна послуга» й досі залишається дискусійним і недостатньо вивченим у юридичній науці. На важливість дослідження адміністративних послуг наголошують у своїх працях такі провідні вчені-адміністративісти, як В. Авер'янов, К. Афанасьєв, І. Голосніченко, В. Кампо, С. Ківалов, І. Коліушко, Т. Коломоєць, В. Куйбіда, М. Тищенко, О. Кузьменко, Н. Нижник, Ю. Битяк та ін. Через те, що головними опонентами цієї теорії є також представники юридичної науки, які ставлять під сумнів саму можливість вживання категорії «послуги» стосовно діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, це зумовлює особливо жваві дискусії з цього питання в юриспруденції.

У галузі юридичних наук вивченню адміністративних послуг присвячено дисертаційні роботи Г. М. Писаренко, О. О. Сосновик, І. В. Дроздової, С. Л. Дембіцької, Т. О. Буренко та ін.

Головними ідеологами запровадження теорії послуг в Україні є, насамперед, представники науки адміністративного права (В. Б. Авер'янов, І. Б. Коліушко). За твердженням цих учених, адміністративна послуга – це державна послуга, яка є результатом здійснення суб'єктом повноважень щодо прийняття, згідно з нормативно-правовими актами, на звернення фізичної або юридичної особи адміністративного акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і законних інтересів та/або на виконання особою визначених законом обов'язків (отримання дозволу (ліцензії), сертифіката, посвідчення та інших документів, реєстрації тощо).

Метою статті є аналіз особливостей та ролі адміністративних послуг у розвитку сучасного громадянського суспільства в Україні.

Виклад основних положень. Характеризуючи теперішній стан сучасного українського суспільства, слід наголосити, що специфіка його розвитку логічно визначається як соціальна трансформація. У цей період здійснюється активний пошук нових управлінських парадигм, ціннісних імперативів, а також моделей взаємозв'язку політики і державного управління.

Передусім, йдеться про зміну традиційних структур управління і стилів політико-управлінської діяльності. Важливою складовою

модернізаційних змін і реформ у сучасній державі є підвищення ефективності й результативності роботи державних управлінських органів через вдосконалення якості надання адміністративних (управлінських) послуг населенню.

Під адміністративними послугами прийнято розуміти ту частину публічних послуг, які надають органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [1, с. 119].

Проблема забезпечення якості адміністративних послуг останнім часом постійно перебуває в центрі уваги науковців і практиків державного управління. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади трактує адміністративну послугу як результат здійснення владних повноважень уповноваженим суб'єктом, що, відповідно до закону, здійснює юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою (видача дозволів, сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо) [2].

Адміністративні послуги відіграють роль регулятора, за допомогою якого держава посилює вплив на всі сфери життєдіяльності суспільства. В Україні надання адміністративних послуг регулюється Законом України «Про адміністративні послуги», прийнятим у вересні 2012 року. Цей нормативний документ є довгоочікуваним і значною мірою інноваційним. Законом України «Про адміністративні послуги» визначено, що «адміністративна послуга – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону» [3].

Також у цьому Законі визначено, що фізична особа, юридична особа, яка звертається по отримання адміністративних послуг, є суб'єктом звернення. Суб'єктом надання адміністративної послуги може бути орган виконавчої влади або інший державний орган, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, уповноважені – відповідно до закону – надавати адміністративні послуги.

Адміністративна послуга є особливим видом державної послуги, яка ініціюється, виробляється та надається в середовищі органів державної влади і має монопольний характер.

Категорія «адміністративна послуга» також вказує і на виконання цими органами регулюючої функції адміністративними методами – інструментами прямого впливу.

Реєстр адміністративних послуг, що його веде Головердержслужба України, налічувався майже 1000 послуг, з них 695 відповідають

критеріям приналежності послуг до адміністративних. Більшість таких послуг надається отримувачам переважно для задоволення в подальшому їхніх економічних інтересів (близько 80%) [4, с. 101]. У такий спосіб держава регулює економічні взаємовідносини в суспільстві, забезпечуючи певними нормативними документами тих учасників ринку, які погоджуються виконувати спеціальні вимоги (ліцензії) або гарантують відповідність вироблених товарів чи послуг певним умовам (сертифікати) тощо.

Варто погодитися з думкою В. Євдокименка та О. Поляк, які зазначають, що покращення рівня надання адміністративних послуг є важливим чинником ефективності державного управління, тож потрібне більш динамічне привнесення ринкових механізмів у громадський сектор [5, с. 16].

На недосконалість адміністрування у системі надання адміністративних послуг вказує О. Задихайло, констатуючи, що превалюючим рівнем правового регулювання діяльності з надання адміністративних послуг є підзаконні акти [6, с. 380].

О. Люхтергандт вважає, що поняття адміністративних послуг не охоплює речових (наприклад, видачі самої ліцензії) і фінансових (видачі грошей соціально незахищеним особам) послуг, розуміючи при цьому під адміністративними (управлінськими) послугами «позитивні» індивідуальні акти, які приймаються з метою задоволення певних інтересів фізичних або юридичних осіб [7, с. 27].

Аналіз наукових публікацій та нормативно-правової бази уможливило виокремлення таких ознак адміністративних послуг:

1) безпосередня ініціатива (заява) фізичних та юридичних осіб (адміністративні послуги надаються лише за безпосередньої ініціативи (заяви) фізичних та юридичних осіб, незалежно від самої форми заяви особи (усної чи письмової) та порядку її отримання органом влади);

2) імперативність правового регулювання отримання адміністративної послуги (надання адміністративної послуги можливе лише у разі, якщо є спеціальне правове регулювання порядку надання такої послуги. Вимога особи до органу влади вчинити якісь дії на її користь може розглядатися як адміністративна послуга лише тоді, коли порядок розгляду цієї заяви є чітко регламентованим);

3) адміністративні послуги надаються визначеним законодавчим органом виконавчої влади або місцевого самоврядування;

4) надання адміністративних послуг за відповідною процедурою (для отримання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам потрібно виконати певні вимоги, визначені законом);

5) результатом надання адміністративної послуги є індивідуальний акт типової форми; або адміністративним актом буде рішення органу про реєстрацію чи видачу свідоцтва.

Отже, надання адміністративних послуг спрямоване на створення належних умов для повноцінної реалізації приватними особами належних їм прав та виконання покладених на них обов'язків. Варто зауважити, що адміністративні послуги органів державної влади відрізняються від послуг у господарській системі. Вони не мають на меті отримання прибутку, а користування адміністративними послугами відбувається не в момент отримання індивідуального нормативного акта, а в момент реалізації прав або законних інтересів отримувачів послуг.

Сприйняття науковцями і практиками адміністративних послуг передусім як платних послуг бюджетних установ зумовлює звужене розуміння послуг, що їх надають органи державної влади. До платних послуг належать як власне адміністративні послуги (дозволи, реєстрація, сертифікація тощо), так і господарські послуги (ламінування, ксерокопіювання тощо). Вони містяться у переліках платних послуг, затверджених Кабінетом Міністрів України, надходження від надання яких забезпечують наповнення Державного бюджету України.

Зменшення обсягів фінансування органів державної влади спричинило активізацію практики додаткового «заробляння грошей» з боку цих органів за допомогою використання неадаптованого до українських реалій інструменту – адміністративних послуг. Це часто провокує надавачів послуг до зловживань, позаяк такій сфері бракує наукового забезпечення. У цьому вбачається одна з причин помилкового трактування категорії «адміністративна послуга» суто в контексті платних послуг бюджетних установ, а не як однієї із системних основ сервісної демократично розвиненої держави [4, с. 102].

Юридична незакріпленість принципів формування надання послуг на платній чи безоплатній основі зумовлює існування значної кількості платних послуг (майже 50% усіх адміністративних послуг органів виконавчої влади). Відсутність відповідного моніторингу надання адміністративних послуг різними органами влади не дає змоги отримувати державні статистичні та інші дані стосовно всієї сукупності цих послуг задля їх аналізу.

У такому розрізі важливою є роль інститутів громадянського суспільства щодо організації здійснення громадського моніторингу системи надання адміністративних послуг. Посилення спроможності громадських організацій до здійснення моніторингу надання адміністративних послуг може стати одним із чинників підвищення довіри до них з боку громадян. Сучасний стан нормативного регулювання діяльності громадських організацій створює відповідні рамкові можливості для розбудови системи результативного громадського моніто-

рингу надання адмінпослуг органами державної влади. Зокрема, у ст. 21 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. № 4572-VI проголошено, що до прав громадських об'єднань належать вільне поширення інформації про свою діяльність, пропагування своєї мети, звернення до органів влади, їхніх посадових і службових осіб із пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами, одержання публічної інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, що стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя.

Як зазначено вище, адміністративні послуги надають Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Згідно з чинним законодавством України, Центр надання адміністративних послуг – це постійно діючий робочий орган або структурний підрозділ виконавчого органу міської, селищної ради або Київської, Севастопольської міської державної адміністрації, районної, районної у містах Києві, Севастополі державної адміністрації, в якому надаються адміністративні послуги через адміністратора шляхом його взаємодії з суб'єктами надання адміністративних послуг. Центри утворюються при міських радах (їхніх виконавчих органах) міст обласного та/або республіканського значення.

На сьогодні в Україні створено 659 центрів надання адміністративних послуг. Ці структури діють як основний елемент нової системи надання адміністративних послуг, орієнтованої на громадян. Стрижневою метою створення ЦНАП – наблизити адміністративні послуги до громадян та зробити їх доступнішими. Отож найбільш зацікавленим суб'єктом є громадяни як споживачі адміністративних послуг [8].

Основою ЦНАП є єдині дозвільні центри, відтак переважна більшість послуг орієнтована на фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб (до 86%).

Слід наголосити, що перелік адміністративних послуг, які надаються через Центр, визначається органом, котрий прийняв рішення про утворення центру надання адміністративних послуг. При цьому перелік адміністративних послуг, які надаються через Центр, має охоплювати адміністративні послуги органів виконавчої влади, що їх затверджено Кабінетом Міністрів України. Водночас на основі узгоджених рішень із суб'єктами надання адміністративних послуг через Центр також можуть надаватися інші адміністративні послуги. Окрім зазначеного, за рішенням органу, який утворив Центр, у такому Центрі також можуть приймати звіти, декларації, скарги.

Адміністративно-правовий статус Центрів надання адміністративних послуг визначається, насамперед, їх основними завданнями, – це:

- 1) організація надання адміністративних послуг у найкоротший строк та за мінімальної кількості відвідувань суб'єктів звернень;
- 2) спрощення процедури отримання адміністративних послуг та поліпшення якості їх надання;
- 3) забезпечення інформування суб'єктів звернень про вимоги та порядок надання адміністративних послуг, що надаються через адміністратора.

На виконання основних положень Закону України «Про адміністративні послуги», зокрема й тих, що стосуються ЦНАП, видано низку нормативних документів. Отже, реалізація на практиці основних завдань Центрів, безумовно, повинна сприяти розвитку організаційного та інформаційного складників вітчизняної системи забезпечення якості адміністративних послуг.

Незважаючи на значний прогрес у розбудові системи забезпечення якості адміністративних послуг, що віднедавна спостерігається в Україні, констатуємо, що громадяни повною мірою ще не відчують себе клієнтами. Результати державно-громадського моніторингу надання адміністративних послуг у ЦНАП, а також опитувань відвідувачів ЦНАП засвідчили, що діяльність центрів ефективно налагоджена лише в деяких містах України. У більшості міських ЦНАП обслуговування громадян організовано не на належному рівні [9].

Чимало проблем у відвідувачів центрів виникає через наявність великих черг, недостатність інформування та консультування щодо надання адміністративних послуг. Моніторингові дослідження виявили низку порушень норм Закону України «Про адміністративні послуги» з боку працівників ЦНАП: у відвідувачів вимагали не передбачені законодавством додаткові документи для надання адміністративної послуги, пропонували самостійно погоджувати документи в інших органах державної влади, органах місцевого самоврядування, а також отримувати адміністративні послуги через посередників за додаткову плату. Проблемними питаннями діяльності ЦНАП також є непристосованість приміщень для людей з особливими потребами, великі черги, незручність оплати послуг (якщо послуга платна), відсутність супутніх послуг.

Натомість місцевим органам влади бракує чітких та прозорих механізмів отримання зворотного зв'язку від отримувачів адміністративних послуг. Така ситуація спостерігається у всій країні. Тому й органам, що надають адміністративні послуги, і громадянам необхідно разом пройти шлях до побудови відносин у форматі зацікавлених

сторін. Прогресу на цьому шляху може сприяти активізація процесів громадського моніторингу щодо надання адміністративних послуг органами державної влади.

Громадський моніторинг розглядається нами як діяльність громадськості, інститутів та організацій громадянського суспільства з постійного, періодичного або разового спостереження за якістю надання адміністративних послуг органами публічної влади з наступним реагуванням або накопиченням інформації для подальшого реагування з метою покращення якості надання зазначених послуг.

Надзвичайно важливим для розвитку системи громадського моніторингу надання адміністративних послуг є увага до цього питання з боку вищого керівництва країни. У щорічному посланні Президента України до Верховної Ради «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2015 році» визначено, що «повноцінний контроль і моніторинг мають забезпечувати інститути державного контролю й структури громадянського суспільства через громадський контроль. Належна комунікація, рівноправна взаємодія між громадянами та їх об'єднаннями, неурядовими експертно-аналітичними організаціями, з одного боку, та органами державної влади, з іншого, мають подолати низку перешкод. Поміж них варто виділити такі, як помітний опір з боку посадових осіб органів державної влади, формалізація ними принципів, процедур, інструментів взаємодії; недотримання принципів відкритості, прозорості, підзвітності й відповідальності під час ухвалення та практичної реалізації політико-управлінських рішень; збереження нормативно-правової розпливчастості, зокрема механізмів обов'язкового врахування пропозицій, рекомендацій, результатів громадських моніторингів та експертиз, громадської думки органами влади під час прийняття рішень, що становлять суспільний інтерес» [8].

Питання участі громадськості у забезпеченні якості надання адміністративних послуг знайшло своє відображення у Національному плані дій з упровадження ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд». Так, у травні 2013 р. на розширеному засіданні Координаційної ради з питань реалізації в Україні ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» було констатовано, що актуальним завданням є впровадження ефективної системи державного та громадського контролю за діяльністю центрів надання адміністративних послуг. Із цією метою запропоновано створювати умови для відкриття громадських приймалень при дозвільних центрах, де громадяни зможуть отримувати безоплатну правову допомогу, а також залучати представників громадськості до незалежного моніторингу ефективності надання цих послуг та виявлення проблемних питань у цьому процесі.

Важливим кроком у напрямі розвитку мережі ЦНАП стало ухвалення Розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг» від 16 травня 2014 р. № 523, що передбачає поетапну передачу надання деяких найбільш популярних поміж громадян адміністративних послуг органів виконавчої влади у ЦНАП [10].

Утім на сьогодні стан реалізації Розпорядження залишається незадовільним. Більшість ЦНАП не надають повного переліку наведених у документі послуг органів виконавчої влади. Спектр останніх у ЦНАП різних міст не однаковий, що унеможлиблює забезпечення рівних умов отримання цих послуг для всіх споживачів адміністративних послуг. У Законі «Про адміністративні послуги» передбачено фактично лише два формати контрольної діяльності ЦНАП. По-перше, це зобов'язання суб'єктів надання адміністративних послуг забезпечити облаштування скриньки для висловлення суб'єктами звернень зауважень і пропозицій щодо якості надання адміністративних послуг, проведення щорічного аналізу таких зауважень і пропозицій, вжиття відповідних заходів (ст. 6). По-друге, серед основних завдань адміністратора ЦНАП є «здійснення контролю за додержанням суб'єктами надання адміністративних послуг термінів розгляду справ та прийняття рішень» (ст. 13). Але останнє положення може призводити до певного конфлікту інтересів у ситуації, коли адміністратор особисто надає адміністративні послуги у випадках, передбачених законом (ст. 13). Тобто адміністратор ЦНАП сам послуги надає і сам себе контролює.

Як бачимо, зазначені вище принципи та інноваційні ознаки (новели) Закону України «Про адміністративні послуги» та інші положення Закону не акцентують належну мірою увагу на необхідності забезпечення відповідної якості послуг і зворотного зв'язку із клієнтами з приводу оцінювання якості послуг, а також щодо залучення клієнтів до встановлення стандартів адміністративних послуг. Задля забезпечення повної інтеграції найбільш затребуваних громадянами адміністративних послуг у ЦНАП, на нашу думку, потрібно вжити таких заходів:

- налагодити ефективну взаємодію між органами виконавчої влади, які є суб'єктами надання визначених у Розпорядженні адміністративних послуг, та органами місцевої влади, при яких створено ЦНАП;
- внести зміни до нормативно-правових актів органів виконавчої влади, що регулюють питання надання адміністративних послуг

у відповідних сферах, задля уможливлення надання таких послуг адміністраторами ЦНАП;

- забезпечити підготовку необхідної кількості адміністраторів для ЦНАП, регулярно підвищувати їхню кваліфікацію;
- розвивати елементи системи комплексної контрольної діяльності у сфері надання адміністративних послуг;
- залучати до розроблення стандартів адміністративних послуг широке коло зацікавлених сторін, серед яких основними є держава, суб'єкти надання адміністративних послуг, клієнти адміністративних послуг та громадські організації.

Висновки. Одним із нагальних завдань реформування системи державної влади в Україні є вдосконалення системи надання адміністративних послуг населенню. Забезпечення її ефективності є стрижневим напрямом реалізації в Україні принципу сервісної держави, згідно з яким пріоритетом для державного службовця стають інтереси і потреби пересічного громадянина.

Попри відчутні досягнення в реформуванні сфери адміністративних послуг, невирішеною залишається низка важливих питань, насамперед стосовно забезпечення належної якості обслуговування споживачів послуг, вирішення проблем великих черг, незручності оплати послуг, ненадання супутніх послуг, недостатності інформування та консультування щодо надання адміністративних послуг Центрами надання адміністративних послуг.

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упоряд. В. П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – 496 с.

2. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. № 90-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80>

3. Про адміністративні послуги: Закон України № 737 від 06.09.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

4. Буренко Т. О. Актуальні підходи до оцінювання ефективності системи надання державних адміністративних послуг в Україні / Т. О. Буренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 9. – С. 100–103.

5. Євдокименко В. Управлінські, адміністративні і громадські послуги як сегмент регіональних ринків / В. Євдокименко, О. Поляк // Регіональна економіка. – 2004. – № 4. – С. 16–24.

6. Задихайло О. А. Правове регулювання надання адміністративних послуг в Україні / О. А. Задихайло // Форум права – 2011. – № 1. – С. 379–384.

7. Люхтергандт О. Проект Адміністративного процедурного кодексу України та сучасне адміністративне процедурне право / О. Люхтергандт // Юридичний журнал. – 2002. – № 5. – С. 27–31.

8. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2015_book/POSLANNYA-2015_giper_new.pdf

9. Оцінка населенням України якості надання адміністративних послуг / Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-reizly/jjijidjijjhrhgkj.htm>

10. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80>

Лозинский Ю. Р. Роль административных услуг в развитии гражданского общества

Посвящено вопросу роли административных услуг в развитии гражданского общества. Исследованы нормативно-правовые акты, очерчено толкование различных ученых из категории «административные услуги». Рассмотрены концептуальные признаки понятия «административные услуги», выяснено правовой статус центров предоставления административных услуг в Украине.

Освещены проблемы организационно-правового обеспечения центров предоставления административных услуг, государственного и общественного регулирования их деятельности.

Ключевые слова: административные услуги, центры предоставления административных услуг, гражданское общество.

Lozynskiy Yu. R. The role of administrative services in the development of civil society

The introduction of a new ideology of the functioning of the executive bodies is one of the main tasks of the administrative reform, the realization of which is necessary to achieve such a state when the executive branch exercising the democratic purpose of the social legal State, creates the conditions of implementing the rights and freedoms of citizens, as well as providing them with a wide range of administrative (management) services. Such an approach to the introduction of a new ideology of the functioning of the executive branch is the basis for implementing the reform of public administration and reforming the system of providing administrative services.

The problem of ensuring the quality of administrative services in recent years is permanently located in the center of the attention of scientists and practitioners of public administration. The concept of the development of the system of providing administrative services by the executive authority determines the administrative service as a result of exercising the powers authorized by the subject, which under the law carries out the legal implementation of the conditions of realization of

the rights, freedoms and lawful interests by the physical and legal entities according to their statement (issuance of permits, certificates, licenses, registration etc.).

The article deals with the role of the administrative services in the development of civil society. The normative-legal acts and the interpretation of various scholars of the category of «administrative services» are investigated. The conceptual features of «administrative services» are considered, the legal status of administrative services centers in Ukraine is elucidated.

The problem of organizational and legal support of administrative services centers, State and public regulation of their activities is revealed. The role of civil society in controlling and monitoring administrative services is determined.

Key words: *administrative services, administrative services centers, civil society.*

Стаття надійшла 3 червня 2016 р.

УДК 342.447.52:343.23:504

Н. П. Попович

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЕКОЛОГІЧНУ ЕКСПЕРТИЗУ

Розглянуто поняття та види екологічних правопорушень як підстав юридичної відповідальності. Проаналізовано зміст адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення. Доведено доцільність виокремлення правової відповідальності у сфері екологічної експертизи. Досліджено інститут адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері екологічної експертизи як складову забезпечення реалізації державної екологічної політики поряд із адміністративним забезпеченням охорони навколишнього природного середовища.

Ключові слова: *адміністративна відповідальність, екологічна експертиза, екологічні правопорушення, законодавство про адміністративну відповідальність.*

Постановка проблеми. Асоціація України і Європейського Союзу ставить перед державою завдання щодо уніфікації національного законодавства та адаптації до вимог Європейського Союзу у всіх сферах життєдіяльності суспільства, зокрема у сфері екології. Це вимагає усвідомлення необхідності встановлення суворого екологічного контролю, розроблення механізму врахування екологічного чинника (від виникнення задуму до його реалізації та відновлення стану навколишнього середовища після завершення діяльності в межах цього